

BI³ Fund bestaat 5 jaar

Risicokapitaalfonds doet spin-offs groeien

Het Brussels Imagination, Innovation & Incubation Fund NV – of kortweg BI³ Fund – werd in 2002 opgericht als risicokapitaalfonds van de Vrije Universiteit Brussel. Het fonds moest meer ruimte creëren voor een innovatief industrieel beleid, met het oog op de stimulering van valorisatiegericht onderzoek en ondernemerschap. Vandaag, 5 jaar later, maken vicerector Onderzoek Jan Cornelis, bestuurder Gerard Van Acker en secretaris-generaal Bruno De Vuyst de tussenstand op.

Bij de oprichting van het BI³ Fund werd de nadruk gelegd op een inhaalbeweging in het valorisatiebeleid van de universiteit. Was daar behoefte aan?

Jan Cornelis: In 2002 groeide het besef dat de Vrije Universiteit Brussel een uitzonderlijk hoog potentieel aan exploiteerbare onderzoeksresultaten produceert. We verrichten immers onderzoek met een grote impact op onze omgeving. Dat blijkt onder meer uit onze publicaties – wij hebben de grootste gemiddelde citatie-index per publicatie in Vlaanderen. We staan ook al lang sterk in de competitieve financieringskanalen rond strategisch basisonderzoek. Dat onderzoek beschouwen we als risicovol, maar dat kan op lange termijn gevaloriseerd worden. In 2002 hadden we op het R&D-departement wel al de Technology Transfer Interface die dat valorisatieproces ondersteunde, maar er ontbraken een aantal essentiële 'tools'. Eén daarvan was een fonds dat kapitaal verschaft aan mensen die een spin-off willen oprichten.

Gerard Van Acker: Ten tijde van de oprichting van het BI³ Fonds werd een sterk pleidooi gehouden voor universitair onderzoek ten dienste van de industriële ontplooiing. Enerzijds met het oog op het versterken van het innovatiepotentieel van de Europese bedrijven, anderzijds om meer opstartende bedrijven te creëren. Met het BI³

Fund wilden we daarbij aansluiten. Een tweede belangrijk aspect van een risicokapitaalfonds voor een universiteit is dat het de overstap mogelijk maakt van een idee, technologie of ontwikkeling binnen een onderzoekslabo naar een product of dienst op de markt. Die overstap is niet zo eenvoudig; er zijn zeer grote risico's aan verbonden die gewone marktmechanismen niet altijd opvullen.

Zowel van overheidswege als vanuit de privé-sector bestaan er verschillende investeringsmaatschappijen die hulp kunnen bieden bij die overstap. Waarom maken alle grote universiteiten in België aanspraak op een eigen risicokapitaalfonds?

Bruno De Vuyst: Naast onderwijs en fundamenteel onderzoek heeft de universiteit een derde functie: die van valorisatie ten behoeve van de gemeenschap. Vanuit die optiek moet ze dus uitvindingen naar de markt brengen en dat is, zoals Gerard al zei, niet altijd evident. Vaak is er geen of weinig mogelijkheid om interesse op te wekken bij mensen uit de privé-sector. Zelfs van overheidswege zitten we daar nog steeds met lacunes. En daar kan een universitair fonds tussenkomen.

Van Acker: In België en Vlaanderen gaan de meeste middelen inzake risicokapitaal naar *buy-outs*, dat is de herfinanciering van bestaande bedrijven. Het andere uiterste

is wat men kan omschrijven als geld dat wordt samengebracht om nieuwe, opstartende bedrijven te financieren. Daarin maakt men het onderscheid tussen bedrijven die al bewezen hebben dat hun idee of concept economisch haalbaar is en initiatieven waarbij nog veel geduld nodig is om een idee te transformeren naar een bedrijf. Die eerste categorie is de laatste jaren het klassieke terrein geworden van ondermeer de Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (GIMV). Bij die laatste groep is het nog meer de lokale omgeving die een impuls moet geven. In alle Europese landen wordt daar een inspanning geleverd door de overheid. In België gebeurt dat onder meer door onderzoeksinstituten en aan de hand van de ARKImedesregeling (een initiatief van Minister Fientje Moerman dat risicokapitaal verschaft aan startende en groeiende bedrijven, red.).

Cornelis: De overheid focust zeer sterk op innovatie. Een startkapitaalfonds is daarom onontbeerlijk voor een universiteit die daar wil op inspelen. De naam BI³ Fund beschrijft heel goed het traject dat we op een actieve manier willen ondersteunen. Het is de hoofdtak van een universiteit om aan fundamenteel onderzoek te doen, dat betekent dat we nieuwe dingen moeten kunnen ontdekken en daarvoor heb je verbeelding nodig, vandaar *Imagination*. Ten tweede is het aangewezen dat we die creaties ook een stapje verder

kunnen brengen tot op het uitvindingsniveau, ter ondersteuning van de *Innovation*. Ten slotte moeten wij die uitvindingen in een incubatietraject naar praktische toepassingen kunnen ondersteunen, zo komen we bij *Incubation*.

We mogen ook niet onderschatten dat universiteiten een speciaal type spin-off creëren. Het zijn meestal high-tech spin-offs die een specifieke niche bespelen. Onze acht faculteiten dekken een heel breed spectrum van onderwerpen, waarvan er veel a priori afgewezen worden door de klassieke risicoinvesteerders, de zogenaamde venture capitalists. BI³ wil ook die onderwerpen – indien ze ondersteund kunnen worden door een goed business plan – aan bod laten komen. Daarin speelt de hechte samenwerking tussen BI³, de Technology Transfer Interface en de onderzoeksgroepen een belangrijke rol. Die interactie kan je niet altijd verwachten van venture capitalists.

Van Acker: Grote organisaties hebben het moeilijker om aan te voelen wat het basisonderzoek inhoudt en waartoe het kan leiden. Het onderzoek in universitaire centra verloopt misschien wat anarchistischer, maar kan wel nieuwe richtingen aangeven waaruit nieuwe ideeën en producten kunnen ontstaan.

Richt het fonds zich naar een bepaalde industriële sector?

De Vuyst: Het fonds is niet beperkt

Vicerector Onderzoek Jan Cornelis, bestuurder Gerard Van Acker en secretaris-generaal Bruno De Vuyst van het BI³ Fund

tot een specifieke industriële sector, maar het richt zich wel tot spin-offs die ontstaan zijn vanuit zeer uiteenlopend onderzoek aan de Vrije Universiteit Brussel.

Cornelis: Die diversiteit wordt mooi gereflecteerd in de spin-off portfolio, die gaat van micro-elektronica, diverse engineering activiteiten over sportmanagement tot de farmaceutische en biotechnologische sector. Het onderwerpenpalet is heel ruim, wat aantoont dat er in alle disciplines interesse is om te valoriseren.

De Vuyst: Waar er echt een goed idee is of waar er nood is, kan het fonds bijspringen. Wij zijn er om mee te helpen in de eerste en/of tweede financieringsronde, en ook om andere fondsen te vinden, zoals het Vlaams Innovatiefonds (Vinnof), of fondsen uit de subsidieregeling van het Instituut voor Wetenschap en

Technologie (IWT) of het Industrieel Onderzoeksfonds (IOF).

Wat waren de voorbije 5 jaar de grootste uitdagingen?

Cornelis: Als je kijkt naar de kapitaalinjecties die we tot nu toe gedaan hebben, is elk verhaal anders, elke spin-off is maatwerk en gebaseerd op een andere aanpak.

De Vuyst: Veel van onze spin-offs moeten wij continu bijsturen, herstellen, verbouwen; een beetje zoals een zeilschip dat je tijdens het zeilen moet gaan aanpassen. Soms kan het gebeuren dat je zo'n schip uiteindelijk tot een stoomschip moet ombouwen.

Van Acker: Iedere spin-off die gefinancierd wordt met risicokapitaal – het woord zegt het zelf – is blootgesteld aan een aantal risico's en dat leidt niet altijd tot succes, maar

dat is nu eenmaal eigen aan het ondernemersgebeuren.

Cornelis: Wat geen schande is.

Van Acker: De statistieken zeggen dat van de tien projecten twee dossiers succes boeken en er vier slabakken, terwijl de rest verdwijnt. Dus als je dat op onze portefeuille toepast, zitten wij op een zeer redelijk niveau. Eén van de meerwaarden van het BI³ Fund is dan ook dat het bedrijven gedurende de diverse fasen – waaronder ook crisisfasen – continu kan begeleiden en bijsturen.

Is er vandaag een voelbaar effect van het fonds op het industriële beleid van de Vrije Universiteit Brussel?

Van Acker: Als je de portefeuille bekijkt – en uiteraard zijn niet alle bedrijven met medefinanciering van

het BI³ Fund tot stand gekomen – zijn er enkele bedrijven die zich vandaag al internationaal kunnen profileren, maar die morgen nog sterker internationaal zullen groeien. Spin-offs zoals Ablynx, Elysa, Numeca en Eqologic. Vier van de vijftien bedrijven die zich ontplooiën tot internationale marktspelers, dat is een prachtig resultaat!

Cornelis: Ik denk dat de effecten van BI³ Fund nog kunnen vergroten als we het beslissingsproces kunnen versnellen. Het BI³ Fund is nog steeds een recent fonds en in de interactie met de Interface zijn we bezig aan een leerproces. Ik denk dat, als je kijkt naar het typische traject van fundamenteel en strategisch basisonderzoek tot valorisatie, elk van die drie domeinen een aangepaste snelheid heeft. Fundamenteel onderzoek is een traag proces waar je veel geduld moet

voor hebben, en dat je zijn tijd moet laten om tot ontplooiing te komen. Bij strategisch basisonderzoek - daar waar iedereen begint te zeggen "Ha, nu wordt het interessant!" - moet je meer geld injecteren. Vandaar onze keuze voor zwaartepunten in ons onderzoek, omdat je sneller vooruit moet kunnen gaan. Ten derde, waar de markt ten volle speelt, moet de snelheid nog opgedreven worden om competitief te zijn. In die laatste fase is de snelheid cruciaal, wat een grote druk legt op de Technology Transfer Interface.

De Vuyst: Men heeft inderdaad een beperkt *window of opportunity* waar het fonds en de interface zeer snel op moeten kunnen inspelen, anders is het te laat.

Cornelis: Het is ook duidelijk dat we een universiteit zijn waar het niet zo gemakkelijk is om iedereen via het kanaal BI³ te laten passeren, want onze proffen zijn inderdaad 'rede-

lijk', maar ook 'eigenzinnig'. Zodanig dat nieuwe spin-offs vaak andere financiering vinden dan via BI³. We laten de vorsers vrij in hun keuze. Niet iedereen wil zijn valoriseerbare resultaten per se omzetten in een spin-off.

En wat brengt de toekomst?

Van Acker: De venture capital markt is gedurende de jaren negentig uitgegroeid tot een bloeiende economische activiteit. Maar door bepaalde schandalen en de crisis op de beurs, toch wat technologiebedrijven betreft, verschrompelde die markt in België vanaf 2000. Gelukkig zien we sinds 2005 een opmerkelijke verandering, die mee gestimuleerd wordt door de ARKimederegeling. Daarnaast moeten we de interesse van onze huidige financiers aanwakkeren. Momenteel hebben we binnen het BI³ Fund een mooie ronde tafel tot stand gebracht van financiers waaronder Fortis Private

Equity, KBC Private Equity, Ethias en Brustart. Zij zorgen voor een belangrijk multiplicatoreffect op vlak van financiering.

Cornelis: Aan de universiteit is *leren* belangrijk en ik denk dat we met BI³ een heel nieuw redenerings- en reactiepatroon hebben ontdekt. Zo was ik vroeger meer onderzoeksgericht, terwijl ik nu, dankzij dit leerproces, ook de praktische toepassingen van het onderzoek bekijk. Ik denk dat de vorsers die aan de starterseminaries deelnemen en een businessplan leren uitwerken ook die bredere, toekomstgerichte visie ontwikkelen.

De Vuyst: Bij de voorbereiding van een dossier stellen we altijd dezelfde klassieke vragen. Wat is uw innovatie? Hoe is ze beschermd? Wat is uw markt? Wie zijn uw potentiële concurrenten? Die vragen zijn essentieel voor de ontwikkeling van een goed basisconcept. Over de volgende vraag "Wanneer ga je dat scheepje nu te water laten?" kan je heel lang debatteren, maar op een bepaald moment moet je het wel doen. Dan moeten wij klaarstaan om financiële steun te bieden. Het zoeken van dat *point of no return* is van levensbelang.

R&D en valorisatie

Als schakel tussen universiteit en industrie, ondersteunt de R&D **Technology Transfer Interface** (TTI) onderzoekers in alle fasen van hun samenwerking met de bedrijfswereld. De Interface helpt bij het opzetten van cont(r)acten met de industrie, de screening van economisch valoriseerbare onderzoeksresultaten, organiseert regelmatig trainingsessies rond ondernemerschap en begeleidt dossiers doorheen de volledige transfer van uitvinding tot spin-off.

Het **Industrieel Onderzoeksfonds** (IOF) financiert zwaartepunten voor het strategisch basisonderzoek, die een soort van kweekvijver moeten worden voor valoriseerbare resultaten, zoals licentie-inkomsten, samenwerkingsovereenkomsten en spin-off creatie.

In 2003 werd **CROSSTALKS** opgericht. Dit **interdisciplinair universiteits- en industriëtnetwerk wil kennis over maatschappelijke en industriële kwesties vertalen naar lange termijn visies.**

Ook op onderwijsvlak wordt de link gelegd tussen onderzoek en het bedrijfsleven. Zo startte de vakgroep Bedrijfskunde met het project **Technologisch Entrepreneurship**. Deze module maakt niet alleen handelsingenieurs wegwijs in het ondernemerschap, maar wil ook de ondernemersgeest van studenten uit de faculteiten Wetenschappen en Ingenieurswetenschappen stimuleren.

Meer informatie:

Technology Transfer: www.vub.ac.be/valorisatie

CROSSTALKS: <http://crosstalks.vub.ac.be>

BI³ Fund: www.vub.ac.be/infovoor/bedrijven/startkapitaalfonds.html

De spin-offs gefinancierd door het BI³ Fund

Symbion °2002: Nieuwe materialen

Eggcentris °2002: Biotech/In-vitro testing

Brucells °2001: Biotech/Kankervaccins

Elsyca °1997: Elektrochemie

Overige spin-offs van de Vrije Universiteit Brussel

Eqcologic °2005: Micro-elektronica

Cesor °2005: Soc-Wet. Onderzoek & Data-analyse

Double Pass °2004: Sportmanagement

Vicim °2003: Chemometrie

Ablynx °2001: Biotech/Therapeutische antilichamen

Intellicrops °1999: Biotech/Agricultuur

Beta-cell °1998: Biotech/Behandeling van diabetes

Numecca °1992: Numerieke simulatie van stromingen

NMDG Engineering °1991: Elektriciteit en instrumentatie

FOS&S °1990: Fiber optical sensing systems

Cebes °1989: Podologisch onderzoekscentrum